

You should give it to him; but not to his fire **תתן לו ולא לאורו –**

OVERVIEW

The מפריש תרומת (ר' יוסי הגלילי) that all agree (even גמרא cites the בריתא that if one is תתן לו¹ states פסוק the reason is that the חמץ on פסח it does not become תרומה; we interpret it to exclude לאורו and this תרומת חמץ is fit (at most) only for fire fuel, but not for eating. תוספות qualifies this derivation.

אומר רבנו יצחק דלא איצטריך למידרש מלו אלא לרבי יוסי הגלילי -

The ר"י stated that it is necessary to derive from the word המפריש תרומת לו that חמץ אינו קדושה - ריה"ג only according to

דאית ליה חמץ מותר בהנאה² -

For he maintains that one may derive **benefit from חמץ**, therefore if not for the דרשה of לאורו it would become תרומה if one was מפריש חמץ בפסח -

דלהנד תנאי³ דאסרי חמץ בהנאה נפקא לו מונת⁴ לכהן את הקודש דבר הראוי להיות קודש -

However according to these תנאים who forbid deriving benefit from המצ, we can derive (that המפריש תרומת מצ' בפסח אינו קדוש) from the פסוק ונתן לכהן את (המצ' המפריש תרומת מצ' בפסח אינו קדוש) (and he should give to the כהן that which is holy), meaning⁵ something which is fit to be קודש –

מפריש חמץ בפסח אינו קדושה offers an alternate source from where we derive that

או מתתן לחודיה שאין⁶ ליתן אלא מידי דשרי בהנאה לכל הפחות דשייכא ביה נתינה -

Or we can derive it from the word תתן alone (without the לו) that we are not to give to the כהן anything unless it is something which is at least מותר בהנאה, so the term ‘giving’ is applicable –

ראשית דגנך וגו' תתן לו כהן states regarding a שופטים (שופטים) יח, ד¹

² See כח,ב (וש"נ).

³ This includes (among others) ר' שמעון and ר' יהודה (see כה, ב).

ראוי להיות כהן with something that is ראויה (אמור) כב, יד 4 states regarding a תרומה who eats ראויה that he must pay back the כהן with something that is ראויה.

⁵ This פסוק of ונתן וגו' is referring to payment by the זר to the כהן for eating his תרומה (unintentionally), it is not speaking about הפרשת תרומה, therefore תוספות mentions that we derive from this פסוק that the payment must be a דבר הפרשת תרומה (something which can and will become תרומה), meaning that it is similar to the actual תרומה initially (see ד"ה דבר לב, תוספות); and since it states ונתן וגו' (see footnote # 6) it means that (both the payment and the initial הפרשת תרומה must be something which is a נתינה (i.e. מותר בהנאה).

⁶ (Presumably) the explanation of 'שאין ליתן וכו'' is referring to both פסוקים (ותן לכהן and ותן לכהן) that since the word נתינה is written by both of them, therefore in each case it must be something which is מותר בהנאה, but not חמץ בפסק which is אסור בהנאה. See 'Thinking it over' # 1 & 2.

תוספות responds to an anticipated difficulty:⁷

ולכך משמע ליה למיזדרש מתתן לו דבר הראוי לאכילה ולא דבר שאין ראוי אלא לאורו -

And therefore it is reasonable to derive from לֶחֶם תֵּן that it must be something which is fit to be eaten, but not something which is only fit as fuel -

והיינו תרומה טמאה דלא חזיא אלא לאורו דאיסור הנאה מתתן נפקא⁸ -

Meaning תרומה טמאה, which is only fit for fuel, for the exclusion of giving איסור as mentioned previously.

תוספות asks:

ואם תאמר ובעל הגמרא דבעי מנהני מילי -

And if you will say; the author of the גמרא who asked, ‘how do we know this’
that one cannot be מפריש תרומת חמץ on פסח, why did he ask it -

והא הנד תנאי דהד ברייתא⁹ דהפריש חמץ תרומה דברי הכל אינה קדושה -

For these תנאים of this ברייתא, which states, that ‘if one was מפריש חמץ for תרומה on פסח all agree that it is not תרומה’ -

כיון דסבירא להו דאסור בהנאה דבר פשוט הוא דאינו קדוש¹⁰ ומאי קבעי ליה -

Since these תנאים **maintain that** חמץ בפסח **is אסור בהנאה**, **it is obvious that** if one is חמץ בעל הגמרא **ask?!**

תוספות answers:

יש לומר דפשיטא ליה לגמרא דלא איצטריך למיתני בברייתא דברי הכל -

One can say; that it was obvious to the גמרא that it was not necessary for the הפריש תרומת חמץ בפסח אינה קדושה - ברייתא to state; ‘everyone’ agrees that

אלא לרבי יוסי הגלילי¹¹ דמשום דהנד דאסירי¹² בהנאה לא איצטריד למיתני -

Only on account of רי"ג (who maintains that חמץ is מותר בהנאה), for on account

⁷ How do we derive from *לתת לו* that it excludes *ולא לאורו* (meaning that it excludes *תרומה טמאה*, from which a *כהן* can have *הנאה* [by using it as fuel]), perhaps *לתת לו* comes to exclude *איסורי הנאה* only (however one can give the *כהן תרומה* *טהורה* since he can have some use for it). *תוספות* responds.

⁸ All agree that one cannot give to the כהן as תרומה something which is אסור בהנאה for there is no תתן (nothing of value is being given to the כהן), therefore those who maintain that חמץ בפסח is אסור בהנאה (from תתן [or ונתן]) that one cannot be מפרש חמץ בפסח; The word לו teaches us an additional exclusion (the word לו cannot teach us that one cannot give איסורי הנאה to the כהן for we know that already from תתן), that not only can we not give איסורי הנאה as תרומה but it must also be something which is ראוי לאכילה, excluding תרומה טמאה (or חמץ בפסח according to ריה"ג). [Similarly according to ריה"ג who maintains that חמץ בפסח is מותר בהנאה (and the פסוק תתן excludes giving other תרומה טמאה to a כהן for כהן [such as כלאים]) the word לו excludes תרומה טמאה.]

⁹ See the ברייתא on לֶבַע, where the תנאים of this ברייתא (ר' יוחנן בן נורי and ר' עקיבא) both maintain that חֶמֶץ בפסח is אסור (לֶבַע, see top of ב).
(see top of ב).

¹⁰ בְּחִינָה cannot become תְּרוּמָה because there is no

¹¹ Even though **ריה"ג** is not mentioned in this **ברייטא**, nevertheless we need to say that the **ד"ה** was meant to include **ריה"ג** as well (otherwise there would be no **חידוש** in this ruling).

¹² Others amend this to דאסירי (instead of דאסירי).

of the other תנאים who maintain that חמץ בפסח is אסור בהנאה it was not necessary to mention in the ברייתא that all agree that חמץ בפסח cannot become תרומה -

ולחכי בעי מנהני מילי לרבי יוסי הגלילי -

So therefore the גמרא asked, 'how do we know this ruling' according to ריה"ג (who maintains that חמץ is אסור בהנאה).

תוספות offers an alternate solution:

אי נמי רב נחמן גופיה דמפרש לו ולא לאורו קאמר מנא הני מילי -

Or we can also say that ר"נ בר יצחק, who explained that we derive it from לו ולא **לואורו, he asked, 'from where do we know it' -**

לפי שהיה פשוט לו דאליבא דכולי עלמא קתני הכי וכהאי גוונא¹³ איכא בכמה דוכתי:

For it was obvious to רנב"י that it was stated in the ברייתא according to everyone; and in many place we find something similar, that the questioner gives the answer.

SUMMARY

We derive from תתן (or ונתן) that איסורא cannot become תרומה and we derive from לו that it must be ראוי לאכילה (and not merely for fuel).

THINKING IT OVER

1. It would seem that the proof from תתן (which is discussing תרומה) is a much stronger proof (that we require a נתינה which is שרי בהנאה) than ונתן (which is discussing payment to a כהן for eating תרומה).¹⁴ Why is it that תוספות first brings the proof from ונתן and only afterwards the proof from תתן?

2. Why is it necessary to exclude חמץ בפסח from תרומה (or תתן),¹⁵ since we maintain that חמץ is אסור בהנאה it is not his,¹⁶ and so therefore he cannot give it to the כהן?¹⁷

¹³ See תוס' ד"ה וכמה in ב"מ כא,א.

¹⁴ See footnote # 5 & 6.

¹⁵ See footnote # 6.

¹⁶ See שני דברים אינם ברשותו של אדם וכו' חמץ בפסח וכו' which states פסחים ו,ב.

¹⁷ See (שלו איסורי הנאה are whether) שו"ע אדה"ז סי' תלה בקו"א סק"ב. See גליון הש"ס להגרע"א.